СВОБОДА — SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LIX. Ч. 198. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК. СУБОТА, 25-го СЕРПНЯ 1951. No. 198. JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, AUGUST 25, 1951. VOL. LIX.

П'ЯТЬ ЦЕНТІВ в Злуч. Дер. Америки СІМ ЦЕНТІВ Закордоном Тел. „Свободи": BErgen 4-0807, 4-0237 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 FIVE CENTS in the U. S. of America SEVEN CENTS Elsewhere

ПРЕЗИДЕНТ ДОМАГАЄТЬСЯ ЗМІНИ ЗАКОНУ ПРО КОНТРОЛЮ

Вашингтон, 23 серпня. — У суворім посланні до Конгресу президент Труман зажадав зміни недавно схваленого закону про контролю цін, при чому висловив застереження, що безконтрольна інфляція виставить на небезпеку всі змагання до оборони. Він скритикував теперішній закон про контролю як такий, що змагає до запевнення зиску підприємцям коштом споживачів. Щоб направити те, що, на його думку, Конгрес схвалив на шкоду покупців-споживачів, президент зажадав таких трьох змін у законі: 1. Відкликання поправки до Акту Оборонної Продукції, яка дозволяє продуцентам відбити собі всі кошти на споживачах, включаючи й кошти керівництва від часу вибуху війни в Кореї (поправка сен. Кейпгарта); 2. відкликання постанови, яка вказує на потребу однакового відсотку зисків для гуртових і дрібних продавців (додаток конґресмена Герлонґа); 3. відкликання заборони накладати квоту на худобу, призначену на заріз (поправка сен. Ботлера), бо недостача квоти сприяє чорному м'ясному ринкові.

Три республіканські сенатори, а саме Ферґусон з Мишиген, Ніксон з Коліфорнії і Велкер з Айдаго, зразу ж таки назвали домагання президента „політичним", щоб мати в руках зброю в час виборчої кампанії проти Конґресу, і тому зголосили від себе бил, щоб сповнити бажання президента, й дати йому змогу запровадити справжню контролю цін.

БУДЕНЦ ПРО ДІЯЛЬНІСТЬ КОМУНІСТІВ У БІЛОМУ ДОМІ

Вашинґтон. — Луї Буденц, колишній редактор комуністичного щоденника „Дейлі Воркер", а тепер професор університету Фордгам у Ню Йоку, заявив на допитах у сенатській підкомісії внутрішньої безпеки, що Лочлін Керрі, головний дорадник в Білому Домі за часів другої світової віни, підтримував комуністичну кампанію, щоб „викурити протикомуністичні елементи" в департаменті стейту. Буденц заявив, що він чув це від Ирла Бравдера, який в той час був головою Американської Комуністичної Партії. Буденц також зізнав під присягою, що Майкел Ґрінберґ, помішник Керрі, був комуністом. Комуністична кампанія, про яку згадав Буденц, була скерована проти таких загально знаних осіб, як Петрик Дж. Горлі, амбасадор до Китаю за воєнного часу; Джозеф Ґру, колишній амбасадор до Японії та ген. Алберт К. Ведемейер, спеціяльний посол до Китаю. Комуністи, за словами Буденца, в цій очорнювальній роботі покладали свої надії на таких людей, як Джан Стюарт Сервис або Джан Картер Винсент, які ще й досі працюють у департаменті стейту. Свідок твердить, що Винсент був у списку комуністів за часів його праці в редакції „Дейлі Воркера". Навіть тодішній підсекретар Соммер Веллес запевняв Бравдера, що Америка не буде підтримувати китайських націоналістів проти комуністів.

ТРУМАН НАГАДУЄ ПРО ПОТРЕБУ РОЗСІЯННЯ ФАБРИК

Вашинґтон. — Президент Труман обороняє свій проєкт про розсіяння промислових підприємств, кажучи, що „простий розум" наказує так зробити. Одначе він не має на думці масового руху промислу й населення. Його програма вимагає побудову нових фабрик у належній віддалі від старих у теперішніх промислових центрах, а саме в Ню Йорку, Питсбурґу, Дітройті, й Сан Франсіско. Він нагадав про це, щоб прочистити помилкові інформації, які поширюються про його проєкт. Президент прочитав на пресовій конференції писаний комунікат про цю справу, яка викликала багато заміток в Конґресі і поза ним. Заки ще президент заговорив про це до кореспондентів, конґресмен Джеймс Патерсон зголосив законопроєкт, щоб змусити президента відкликати його розпорядок з 10 серпня про розсіяння промислу. Деякі сенатори нагадують, що ця справа була вже в Конґресі і там перепала, тому президент хоче здійснити її шляхом розпорядку.

● **Мільйон осіб в Буенос Айресі,** в Аргентині, на маніфестації Конфедерації Праці звернулися до президента Перона з проханням, щоб він прийняв кандидатуру на перевибір 11 листопаду, а його жінку Еву просять кандидувати на віцепрезидента. Це потрібне „для щастя населення", заявляли промовці.

● **Нове зменшення фондів на „Голос Америки"** прийде в наслідок відмови сенату схвалити повні видатки на цю програму. Як тепер стоять справи, „Г. А." дістане тільки $63,000,000. Президент плянував $115,000,000 на такі видатки.

ПРОЄКТУЮТЬ ЗАКОН ПРО ОБОВ'ЯЗКОВИЙ ПОБІР ДО ЦИВІЛЬНОЇ ОБОРОНИ

Ню Йорк. — Нюйорський Комітет для Атомових Інформацій подав проєкт, щоб Конґрес ухвалив додаток до поборового закону в тому напрямку, щоб мобілізація для цивільної оборони була обов'язкова. Комітет вважає, що жадним іншим способом не вдасться притягнути вимаганих 15,000,000 осіб до служби при цивільній обороні. Звіт комітету про цю справу піддає теж думку, щоб цивільна оборона підлягала наказам департаменту оборони; щоб Акт про Цивільну Оборону виправити і помістити в ньому точніше спрецизовані цілі; щоб змінити Акт про Атомову Енерґію для уможливлення поширення більше інформацій для загальної публіки; щоб навчати населення, що воно має дбати про збереження нації радше ніж про збереження свого особистого існування. Щоб це осягнути, треба в Акті Поборової Служби вмістити постанову про „реєстрацію, побір і на випадок потреби, примусовий набір людської сили для цивільної оборони".

В АМЕРИЦІ

● **Воєнний корабель Висканзин,** зірвався з якору на ріці Гудсон і сів на мілкому місці. Його витягнули з болота без шкоди.

● **Продав наркотиків на $500,000** похатній торговець у гостинній кімнаті міського шпиталю Белвю в Ню Йорку. Він прикидався приятелем хворих осіб і дораджував відвідувачам купувати наркотики.

● **Молодь неприбокрана в Совєтах** — на думку секретаря стейту Діна Ачесона. На пресовій конференції він сказав, що зацікавлення підсовєтської молоді Західним Світом у Берліні, вказує, що комуністи не в силі опанувати духу молоді.

● **Протикомуністичний рух в Африці й Азії** підтримує Світова Асамблея Молоді, яка з'їхалася на наради до Ітаки, у стейті Ню Йорк. Для переведення програми вибрано сімнадцятичленний комітет.

● **Похорон потайки замордованого** в Італії під час війни майора Вилйема Гологана відбудеться в Ню Йорку в понеділок. Його тіло вже перевезли до Америки.

У СЕНАТІ ПРИЗНАЛИ ДЕПАРТАМЕНТОВІ ОБОРОНИ КОНТРОЛЮ НАД ЧУЖИННОЮ ДОПОМОГОЮ

Вашинґтон, 23 серпня.—Сенатські комісії закордонних справ і збройної служби ухвалили 19 голосами проти 1 — признати за департаментом оборони нові широкі повновласті над адміністрацією військової допомоги для чужих країн. Оцим голосуванням обидві комісії відкинули теперішню систему контролі чужинної допомоги департаментом стейту, а також заблькували дорогу до створення окремої установи з назвою Адміністрація Взаємної Безпеки для контролі економічної й військової допомоги. Такий проєкт перейшов уже в Палаті Репрезентантів. Голосування цього проєкту сталося під час дискусії про допомогу для чужинних країн висотою вісім з половиною біліонів долярів. Сенатські комісії, йдучи за прикладом Палати, зменшили ці видатки на понад біліон долярів. Справа виглядає тепер так, що сенатські комісії ухвалили досі шість біліонів на чужинну військову допомогу, отже стільки, що й Палата. На економічну допомогу сенатський бил передбачує допомогу на півтора біліона, замість двох біліонів, яких домагається президент.

НОВА ФАЗА АНГЛО-ІРАНСЬКОГО НАФТОВОГО КОНФЛІКТУ

Лондон. — Після зірвання відновлених за американським посередництвом англо-іранських нафтових переговорів, криза в стосунках між обома країнами на цьому тлі увійшла в свою нову і грізну фазу. Британський уряд насамперед рішив передати цілу справу Міжнародному Трибуналові в Гаазі, обвинувачуючи Іран в порушенні міжнародного договору і зобов'язання. Рівночасно будуть пороблені такі заходи: 1. весь британський персонал з нафтових піль буде відкликаний і евакуований; 2. найбільшу в світі рафінерію нафти в Абадан Британія задержить як свою правну власність і не дозволить нею користуватись. Дальшу акцію узалежнюється від дальшої поведінки іранського уряду. Під цим поглядом передбачується три можливості: 1. викликана припиненням нафтової продукції господарська криза заставить іранський уряд провірити своє дотеперішнє становище, — що досить малоправдоподібне; 2. ця криза причиниться до відставки уряду Моссадеха і з іншим урядом можна буде легше договоритись — і це досить правдоподібне; 3. Іран може вжити насильства та намагатись військом, поліцією або підбуреною товпою захопити рафінерію в Абадан і тоді Британія рішена теж вжити своєї збройної сили для охорони своєї власности для захисту своїх громадян, рахуючись навіть з можливістю совєтської інтервенції та третьої світової війни.

КАЦ-СУХИ ВІДКЛИКАНИЙ З ПОСТУ ПОЛЬСЬКОГО ПРЕДСТАВНИКА В ОН

Женева, Швайцарія. — З поінформованих міжнародних дипломатичних джерел повідомлено, що головний комуно-польський представник в Об'єднаних Націях, уповноважений міністер д-р Юліюш Кац-Сухи, дістав доручення негайно вернутися назад до Варшави, не чекаючи навіть на закінчення теперішньої сесії Господарської і Соціяльної Ради, на якій він є головним речником Комінформу. Головним комуно-польським представником в ОН вже іменований якийсь Генрик Бірецкі. Сам Кац-Сухи твердить, що йому запропоновано якийсь академічний пост в Польщі та що він ще буде членом польської делеґації на найближчій сесії Генеральної Асамблеї в Парижі, але інші польські дипломати довірочно думають, що як Кац-Сухи вернеться до Польщі, то він вже цілком певно ніколи не зможе з неї виїхати, хоча за ввесь час своєї закордонної служби він був найвірнішим слугою Кремля та його намісників у Варшаві.

ВОРОШИЛОВ ПОГРОЖУЄ АМЕРИЦІ Й ЮГОСЛАВІЇ

Москва. — Совєтська преса передала текст промови маршала Ворошилова, виголошеної ним вчора в Букарешті під час святкувань сьомої річниці „визволення" Румунії. Ця промова совєтського маршала, повна погроз на адресу Злучених Держав і головно Югославії, видержана в ще гострішому тоні, ніж минуломісячна промова Молотова, виголошена точно з такої самої нагоди у Варшаві. Не згадуючи нічого про недалеку конференцію в Сан Франсіско, Ворошилов накинувся на Америку головно за її дально-східню політику та за „нечувані варварства і жорстокості" поповнювані, мовляв, американськими вояками в Кореї. Свою найбільшу лють скерував Ворошилов проти Тіта і Югославії, заповідаючи йому „неминучий і скорий" кінець. Ворошилов є членом Політбюра і його виступові приділюється велику увагу.

ГАРРИМАН ЗУПИНИТЬСЯ В ЮГОСЛАВІЇ

Тегеран, Іран. — Аварел Гарриман, спеціяльний висланник президента Трумана, що марно намагався посередничати в англо-іранському нафтовому конфлікті, виїде з іранської столиці сьогодні ввечорі назад до Вашинґтону, але на запрошення маршала Тіта зупиниться коротко в Югославії. Безпосередня причина запрошення Гарримана Тітом невідома, хоча здогадуються, що це можуть бути нові совєтські погрози, з рівночасним скупченням совєтських і сателітських військ на югославських кордонах. В дорозі з Білгороду до Вашинґтону Гарриман поверне ще до Лондону та відбуде конференцію з прем'єром Атлі.

У МЕКСИЦІ ПРОРВАЛАСЯ ГРЕБЛЯ, ЗГИНУЛИ 22 ОСОБИ

Місто Мексик. — Наслідком руревію і грозовиць, які вже відійшли в Мексиканські гори, дощові води прорвали греблю в місцевості Гарденас, у віддалі 150 миль від Міста Мексико. Загинуло коло 50 осіб.

СЕНАТ УХВАЛИВ РЕЗОЛЮЦІЮ ВІДПЛАТИ ЗА ОВТИСА

Вашинґтон. — Сенат схвалив резолюцію, яка вже перейшла в Палаті, щоб Злучені Держави негайно порвали торговельні зв'язки з Чехословаччиною, доки та країна не випустить з тюрми американського журналіста Вилйема Н. Овтиса. Крім рекомендації порвати зв'язки, Сенат ухвалив додаток до резолюції з висловом „глибокого обурення зприводу арешту, удаваної судової розправи і несправедливого присуду на Вилйема Овтиса". Резолюція перейшла в

ПЕРШІ ВІДВІДИНИ В НЮ ЙОРКУ відбув могутній лінійник „ВИСКАНСИН", тільки що збудований та переданий в службу. Під час переїзду Гудсоном на висоті 79 вулиці лінійник був попав на пісковy мілину, але швидко і без будь-яких комплікацій був звільнений з неї.

ЧЕРВОНІ ГОТОВІ ВІДНОВИТИ ПЕРЕГОВОРИ В КАЕСОНҐ

Домагаються „ґарантій" від аліянтів; аліянти відкидають комуністичні обвинувачення

Токіо, 24 серпня. Комуністи, що вчора несподівано і тільки з видуманої ними причини перервали розмови в справі перемир'я в Каесонґ, сьогодні вранці знову виявили готовість відновити ці розмови, якщо вони одержать від аліянтів відповідні „ґарантії". Своє рішення перервати розмови мотивували червоні твердженням, що аліянтський літак мав скинути запальні і розривні бомби на невтралізовану зону в Каесонґ та в безпосередньому віддалені від приміщення комуністичної делеґації, що два уламки американської бомби навіть потрапили в автомашину шефа комуністичної делеґації ген. Нам Іля, та що це взагалі був „скритовбивчий замах" на життя комуністичної делеґації. Так твердить комуністична пропаґанда. Комуністичне командування домагається тепер від аліянтів „ґарантій", що „такі випадки" більше не повторяться і робить ці ґарантії передумовою продовжування переговорів. Аліянти зі свого боку з цілою рішучістю відкидають комуністичні обвинувачення, називаючи його „комуністичною маскарадою" — як це заявив президент Труман на пресовій конференції у Вашинґтоні, базуючись на звідомленні від ген. Ріджвея. Теж на місці в Каесонґ аліянти не могли відшукати жадного переконливого сліду про скинення американських бомб. Правда, недалеко приміщень червоної делеґації знайдено невеличку яму, яка могла б походити евентуально від розряву ручної гранати, але в жадному разі не від американської бомби, силу якої комуністи дуже добре знають. Після повідомлення про „зірвання" переговорів, передане аліянтам комуністичним зв'язковим офіцером, комуністичні радіостанції в Пйонґянґ і в Пейпіні передали дальші вияснення, з яких виходить, що переговори не зірвано остаточно а радше перервано на деякий час та що вони можуть бути відновлені, якщо аліянти дадуть „відповідні ґарантії". В комуністичних радіомовленнях багато всіляких інших пропаґандивних обвинувачень. З аліянтського боку видвигається різноманітні здогади щодо причин і цілей цеї комуністичної маскаради.

ПРЕЗИДЕНТ ТРУМАН НЕ МАЄ ВИЯСНЕНЬ НА КОМУНІСТИЧУ „МАСКАРАДУ" В КАЕСОНҐ

Вашинґтон. — Президент Труман, базуючись на повідомленні ген. Ріджвея, заявив вчора на пресовій конференції, що він не має жадного вияснення на останню комуністичну „маскараду" зі зірванням переговорів в Каесонґ і тому волить „ждати і приглядатись" дальшому розвиткові подій. В кожному разі він не вважає, що така комуністична поведінка може причинитися до замирення в Кореї. Президент заявив: „Ген. Ріджвей повідомив мене та проголосив історію випадку в Каесінґ минулоєї ночі. Ясно, що комуністичні обвинувачення про те, що літак Об'єднаних Націй бомбардував район Каесонґу, не відповідають правді. В часі, як здогадне бомбардування мало відбутися, жаден літак Об'єднаних Націй не був навіть в околиці. Чи там був приявний який ворожий літак, теж не відомо, але характер так званих доказів, показаних зв'язковим офіцерам Об'єднаних Націй, наводить дуже великі сумніви, чи взагалі будь-яке бомбардування мало місце". Президент Труман в дальшому заявив, що з комуністичного повідомлення не можна знати, чи червоні перeривають переговори взагалі, чи тільки розмови, які мали відбутися того дня, як і взагалі невідомо чого вони собі бажають, отже необхідно виждати на дальші вияснення.

ЗАХОДИ ПРОТИ СОВЄТСЬКИХ САБОТАЖІВ НА КОНФЕРЕНЦІЇ В СПРАВІ ЯПОНІЇ

Вашинґтон. — Маючи оправдані побоювання, що Совєтський Союз та його сателіти зголосили свою участь в заповідженій на 4-го вересня конференції в Сан Франсіско в справі мирового договору з Японією тільки з метою до такого договору не допустити і всіляко його саботувати, державний депортамент, в порозумінні з іншими аліянтами, робить відповідні заходи, щоб до такого саботажу не допустити. Під таким кутом підготовляється порядок конференції, що має бути прийнятий на її початку. Згідно з цим порядком, ніхто вже не матиме права зголошувати будь-які поправки або доповнення до усталеного вже тексту договору. Час виступу поодиноких представників буде обмежений до одної години і жадному з них не вільно буде забирати слова вдруге, хіба додатково опісля вичерпання порядку інших виступів. Кожна делеґація матиме право перeривати виступи або наради у справах формальних, але на цю тему не можна буде вести дискусії. Кожний матиме право відклику до голови конференції або пленуму самої конференції. Очікується сильної совєтської опозиції вже проти самого правильника нарад і опісля під час нарад. Совєтський консул в Сан Франсіско шукає цілого дому з щонайменше 35 кімнатами, бажаючи винайміти його для совєтської делеґації на час конференції.

„БИТВА ЗА ГОРИ" НА ФРОНТІ В КОРЕЇ

Токіо. — Воєнна акція на корейському фронті від деякого часу помітно збільшується, а започаткований цього тижня аліянтський „обмежений наступ" для „випростування" фронтової лінії в східній Кореї перемінився в справжню „битву за гори", як кожна з воюючих сторін намагається опанувати якнайбільше стратегічних горбів, що запевнювали б тактичну пeревагу на випадок повного наступу з будь-якого боку. До боїв за ці гори приходить головно між самими таки корейськими військами з півдня і півночі, при чому південно-корейські війська мають помітну перевагу, головно в зброї та урудуванні нею. Під час боїв не було будь-яких більших територіяльних змін, хоча поодинокі горби переходять з рук до рук. Сильні хмари і дощі дуже обмежили акцію аліянтської авіяції, яка виконала тільки 70 налетів на поодинокі ворожі об'єкти.

ЮГОСЛАВІЯ ПРОТИ СОВЄТСЬКОГО ПАНУВАННЯ НА ДУНАЮ

Білгород. — Югославський уряд почав робити конкретні заходи проти совєтського панування на Дунаю, яке Совєтам пощастило встановити теж не без допомоги Югославії на Дунайській конференції в Білгороді в половині 1948 року. Тепер югославське міністерство закордонних справ переслало Постійній Дунайській Комісії в Букарешті окрему ноту, повідомляючи її, що від тепер югославський уряд касує всі встановлені опісля совєтські правила річкоплавства по Дунаю та встановляє свої власні. Це відноситься насамперед до постанов, винесених минулого червня на черговій дунайській конференції в Галачі, Румунія, на якій були відкинені всі югославські доповнення та яку опісля югославська делеґація демонстративно покинула. Тепер в югославській ноті заявляється, що прийняті на тій конференції совєтські постанови є незгідні з постановами конференції з 1948 року і тому Югославія на своєму секторі Дунаю не буде їх респектувати, вводячи в силу відкинені тою конференцією її власні доповнення.

В СВІТІ

● **Внутрішньо-політична криза в Індії** спонукає прем'єра Неру гуртувати Конґресову партію навколо себе, а це в свою чергу поглиблює розходження між прихильниками Неру і прихильниками голови Конґресової партії Тандона. Це виявилось на засіданні Всеіндійського Комітету Конґресової партії.

● **Вивозити 200.000 переселенців щорічно** з перенаселених частин Европи до недонаселених заморських країн пропонує Міжнародне Бюро праці при ОН.

● **Дебати про урядовий проєкт допомоги католицьким школам** починаються сьогодні в Національній Асамблеї (Франція).

● **Тільки під міжнародною европейською командою** і тільки при умові, що відсоток німців у міжнародній армії буде обмежений — може погодитися Франція на участь німців у Европейській армії. Такі директиви дав французький уряд своїм делеґатам на конференцію в Оттаві.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily exxcept Sundays, and holdays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

НОВА КРИЗА

Комуністи зірвали переговори в Каесонґ. Точно два місяці після того, як совєтський представник в Об'єднаних Націях, Яків А. Малік, заповів, що комуністичний табір готовий договоритись щодо перемир'я в Кореї та півтора місяця після того, як ті переговори ведуться, комуністи знову закпили собі з усіх більше чи менше „врочистих" заяв та повідомили, що „починаючи від тепер", вони зривають дальші переговори. Видуману ними причину такого кроку, а саме обвинувачення, що аліянтський літак мав скинути бомбу на невтралізовану зону в Каесонґ, аліянти з цілою рішучістю відкинули, як недійсну, видуману або „підставлену".

Переговори зірвано, але цей крок було б ще передчасно вважати за остаточний. В такій чи іншій формі і під таким чи іншим виясненням розмови могли б ще продовжуватися, як про це вже заявили й самі комуністи, домагаючись тільки „ґарантій" що випадки видуманого ними порушення невтралізації Каесонґу більше не повторяться. Проте, теперішня криза вже навряд чи вплине позитивно на дальший перебіг розмов, навіть коли б їх відновлено.

Крім коротких та відірваних завваг і спостережень, на тему події в Каесонґ ще немає урядових аліянтських вияснень і коментарів. Але як йдеться про публічну опінію, вона цілком виразна: якщо червоні влаштували мирову комедію в Каесонґ тільки на те, щоб нею прикрити підготовку нової аґресії або щоб при її допомозі добитись того, чого не потрапили досягнути силою, отже, якщо червоні бажають війни, вони повинні мати справжню війну! Тому необхідно: зняти будь-які політичні обмеження з аліянтських військових дій; дати аліянтському головному командантові на Далекому Сході, ген, Метью Ріджвеєві, вповні вільну руку та дозволити йому використати без обмежень всю військову могутність аліянтів на тому просторі та яку можна ще туди швидше вислати; загострити блькаду Китаю і повести якнайінтенсивніше стратегічне бомбардування ворожих досі „протеґованих баз" в Манджурії та в кожному іншому місці, звідки може йти допомога і піддержка комуністичному фронтові в Кореї.

Майже рівночасно з перерванням переговорів в Каесонґ, перервано теж англо-іранські розмови в Тегерані в справі нафти. Англійці, під виразним натиском американців, не тільки визнали іранську націоналізацію нафти „в принципі", але й пішли на цілий ряд дальших компромісів. Американське посередництво, що звело було англійських і іранських представників знову до круглого стола, не дало сподіваних результатів. Англійська делеґація виїхала до Лондону, а англійський персонал в Абадан одержав доручення приготовитись до евакуації. Положення дуже напружене.

Розглядаючи ці дві аналоґічні події — зірвання переговорів в Каесонґ і в Тегерані, набирається дивного враження, що в посередньому або безпосередньому відношенні до обох тих подій стоїть та сама сила, якій залежить, щоб не було жадного порозуміння і щоб не було жадного миру.

Все це створює нову кризу, яка у своїх наслідках може бути далеко серіозніша, ніж це могло б на перший погляд видаватися. До цього варто згадати, що Москва заповіла свою участь в недалекій конференції в Сан Франсіско в справі мирового договору з Японією, а можливість зв'язку між совєтським становищем до тої конференції і зірванням переговорів в Каесонґ теж не є виключена.

Ці останні факти, разом з попередніми подіями у внутрішній і закордонній совєтській політиці, насувають тривожне пропущення, що світ справді стоїть на порозі нової кризи, яка в обставинах могла б бути теж останньою. Це припущення окремо тривожне для українців, які завжди радо деклямують про „рішальне напередодні", але тим не багато турбуються в своєму практичному поступуванні, зокрема в необхідній консолідації всіх своїх сил, щоб встоятись в кожній завірюсі, без огляду на те, де, коли й як вона могла б наступити. Нова криза в Каесонґ і в Тегерані, без погляду на їх дальші наслідки, переконує, що в теперішній стадії напруження справді „все можливе" та що з цим рахуються всі країни і всі народи. З цим повинні тимбільше рахуватися поневолені народи та їх представники і заступники у вільному світі.

Федеральні кредити на побудову домів

Обидві конґресові палати схвалили плян адміністрації для побудови мешкальних домів в околицях, де повставатимуть нові підприємства або фабрики для оборони країни. Це важлива справа для тих, що хочуть використати найновішу політику уряду щодо розсіяння оборонних будов для своїх особистих плянів. Новий плян опертий на програмі будови мешкань за допомогою федеральних кредитів, яку ухвалив Конґрес в 1948 р. Тодішня програма не ввійшла в життя тому, що не було часу. Прийшла Корейська війна і уряд майже цілком ту програму скасував, відмовивши кредитів на будову домів. Нову програму, скільки мова про позички, буде легше здійснити і з неї зможуть користати найбільше самі робітники.

Загальна сума кредитів на такі доми досягне висоти $1,635,000,000. Попри скасування обмежень на кредити до згаданої висоти закон збільшує забезпечення на табулярні позички („морґеджі") до висоти $1,500,000,000. Федеральні кредити можуть бути використані тільки на побудову або закупно домів вартістю $7,000 до $12,000. Частина грошей, висотою $10,000,000 призначена на закупно ділянок під будову домів. Інша постанова в законі призначає $15,000,000 на продукцію „фабрикованих домів", тобто різних частин домів, які треба тільки перевезти і поскладати на відповідно наперед підготованих фундаментах.

Позичку може дістати кожний, хто має якусь готівку і хоче мати свій дім. Першість мають військові ветерани. Якщо ветеран хоче побудувати дім вартістю не вище $7,000, може почати це з готівкою, що дорівнює 4 відсоткам, тобто приблизно $300. Решту має сплатити ратами продовж 25 років. На дім вартости до $10,000 треба мати готівки, що дорівнює 6 відсоткам, а на дім вартістю до $12,000 готівки на 8 відсотків. В кожному випадку сплата дозволена на 25 років. Тому, що багато родин має синів ветеранів, позичка буде приступна для великої кількости людей.

Звичайні громадяни, отже неветерани, можуть теж дістати позичку, але мусять мати більше готівки. Так на дім вартістю $7,000 треба мати 10 відсотків, отже $700, на дім вартістю до $10,000, треба готівки на 15 відсотків, а на дім до $12,000 треба готівки 20 відсотків. І тут у кожному випадку позичку можна буде сплачувати 25 років.

Позичковий фонд призначений в першу чергу для заохоти приватних осіб будувати доми. Установа Федерал Гавзінґ Адміністрейшен — це аґенція для таких справ. Вона має свої відділи чи бюра в різних містах і околицях і там можна дістати бажані інформації. У кожному поштовому бюрі можна довідатися, де приміщене бюро цієї установи. Заки ще новий закон увійде в життя повнотою, Краєве Товариство Табулярних Позичок (Нешенел Морґейдж Ассосієйшен) уповажнене виасиґнувати до кінця 1951 р. $200,000,000 на побудову нових домів у „критичних" околицях, або на відбудову знищених домів у місцевостях, що потерпіли від повені.

Засадничо влада буде діяти так: коли адміністратор федеральних будов признає якусь смугу за „критичну околицю для оборони", він матиме обов'язок оголосити скільки нових домів має там бути побудованих, за яку ціну і за оплату якого комірного. Після того Федерал Гавзінґ Адміністрейшен дає забезпечення мортґеджів до 90 відсотків оціненої вартости. Коли до 90 днів не зголоситься будувати доми приватне підприємство, тоді уряд сам починає таку будову. Отже в засаді будують доми підприємці, а від них відкуповують малі власники, дістаючи запевнення, що на закупно дому буде позичка на 25-річну сплату.

Окремо передбачена допомога побудові дешевих домів для різних міст із великим скупченням населення. Міста дістануть велику позичку, щоб могти вичистити різні заулки, які становлять небезпеку для здоров'я. Новопобудовані доми („проджект")- можуть винаймати приватні люди за відповідними цінами, а це зменшить житьові видатки міського населення. Дехто воліє мешкати в чужому домі за оплатою чиншу, ніж турбуватися ремонтом і утриманням власного дому. На будову шпиталів, водопостачання, електрику і каналізацію в таких відбудованих дільницях призначено з федеральних фондів $60,000,000.

Нове в цьому пляні те, що уряд може стати будівельним підприємцем, бо тут може заважити поспіх. Коли програма розсіяння підприємств і населення для оборонних цілей буде в повному розгоні, тоді уряд мусить бути готовий будувати дешеві будинки для приміщення розсіяного населення.

Микола Кокольський

Невже крик у порожнечу?

Коли мандрувати одинцем самітними стежками, і довгими годинами не бачити людського лиця, робиться моторошно на серці. Тоді людина зупиняється напроти подалішньої стіни лісу, чи скелі, та вигукує з повної груди. І відгукується тиді ота стіна, нераз кількакратно. Цей відгук будить у нас життєрадісну бадьорість. Чуємо, що живемо не в мертвій порожнечі, що довкруги кипить і переливається буйне життя, що навіть мертвий камінь відгукується бадьоро на наш поклик.

Та є на землі місця мертві. Даремне там гукати, даремне висилюватися. Вони глухі й німі і не відгукнуться. Голос загине десь у порожнечі.

Записуємо не вперше сторінки цього часопису і кличемо не вперше: українські батьки! Дайте українській дитині українське виховання! Дайте їй змогу пізнати мову батьків, пізнати їх геройську боротьбу за найбільший земський ідеал за волю людини, пізнати незрівняне, рідне мистецтво. А відгомін? Чи є в тому напрямі серіозні спроби? Боїмося, що наші слова це крик в порожнечу.

Тяжко зрозуміти українську душу. В часах, коли створити і вдержати українську школу було направду нелегко, находилися люди, що вміли поборoти всякі перешкоди. Тож в самому розгарі першої, світової війни в 1916 р. енерґійний Антін Крушельницький зумів зорганізувати і вести українську гімназію в місті Городенці, і то в царському режимі! Тож під польською займанщиною галицька земля вдержувала цілу сітку українських шкіл. Не треба й говорити про те, яку велику ролю відограла рідна школа в українськім життю двох останніх десятиліть на рідній землі. — Коли воєнні події кинули велику українську масу на чужі землі, виховання української дитини стало найважнішою проблемою українського громадського життя. І поставали школи й дитячі садки в крайне невідрадних відносинах. Нераз діти сиділи в зимних, неопалених, дерев'яних бараках, на лавках, збитих з дощок, ледве отесаних з грубшої тріски. Треба було з великим зусиллям добувати кожний кусень крейди, паперу чи олівця. А все таки діти училися і не марнували дорогих літ. Чимало з тієї молоді опинилося сьогодні на американському ґрунті і похвально продовжує свою науку в тутешній школі.

Велика кількість бувших українських скитальців опинилася в Америці. Здавалося б цілком природнім, що і на цьому терені батьки в першу чергу подбають про виховання своїх дітей, особливо тих найменших, що знають рідну землю вже тільки з оповідань. Здавалося б, що батьки схочуть защепити своїм дітям любов до тих ідеалів, через які мусіли кидати рідні пороги, та йти на світову мандрівку. Тимбільше, що при відносно високих заробітках, матеріяльне забезпечення школи не таке тяжке. І тим більше, що американська влада йде прихильно назустріч усякому змаганню до піднесення рівня освіти. Тимчасом справа мається зовсім навпаки. Поза незначними виїмками, ми зовсім не турбуємося вихованням наших дітей. Посилаємо їх до школи з уваги на шкільний примус. Але що поза тим? Що даємо нашим дітям з нашої культурної скарбниці? Яке національне виховання даємо їм? І вже є наслідки тієї постави батьків: діти вже забувають ту одробину мови, яку принесли зі собою. Дивимося з коса на українців, які не знають української мови, а рівночасно наші діти забувають рідну мову ледве по трьох-чотирьох роках побуту на новій землі.

(Закінчення на стор. 3)

НОВІ „ВИЗВОЛИТЕЛІ"

Те, що давно вже підготовлялося в „приватних" американських колах і серед російської еміґрації і що так старанно висвітлювала в прихильному тоні близька до офіційних кіл частина американської преси, — вже нарешті сталося. Телеграфні аґенства принесли з Европи вістку, що п'ять російських еміґраційних політичних груп, а саме — Ліґа, НТС, Російський Народний Рух, СБОРН і Союз Боротьби за свободу Росії — на конференції у Штутґарті утворили свій центр — „Раду Звільнення Народів Росії". Ню Йорк Таймс, що в числі за 23 серпня, крім вістки зі Штутґарту, присв'ятив цій новині ще й редакційну статтю, називає її „важливою новиною проголошеною із Німеччини". Газета підкреслює, що це вперше за весь час сталося об'єднання досі розпорошених антикомуністів, які втікли з СССР і які тепер зможуть зробити свою боротьбу проти Сталіна більш ефективною після довгого періоду болючих суперечок і переговорів. Велика заслуга в цьому доконанні припадає, на думку Таймсу, Американському Комітетові для Звільнення Народів Росії. Газета, правда, підкреслює, що ще не всі перепони подолані, а саме — ще не приєдналися до нового центру „деякі націоналістичні групи, які репрезентують головні меншини Совєтського Союзу і які з підозрінням ставляться до нового об'єднаного зусилля, розглядаючи його, як виключно продукт росіян, хоч і опозиційних до Сталіна, али перейнятих бажанням утвердити гегемонію Великої Росії над меншими народами. Члени-основники Ради ясно висловили свою думку, що головні меншини в сьогоднішній Росії мають право вирішити власну долю демократичним плебісцитом. Це самовизначення, а не великоросійський шовінізм. Похід проти Сталіна незмірно зміцниться, якщо, ті, хто стоїть проти нього, росіяни і неросіяни, оприймуть цю мінімальну позицію, як базу для ефективної єдности і дії".

Наводячи дослівно ці думки Таймсу і не маючи на руках звітів і ухвал штутґартської конференції, але маючи зате величезний старий і новий досвід з російськими політичними силами, ми не можемо погодитися з безхмарним оптимізмом цитованого органу. Не будемо тут ламатися у відкритті двері і доводити той безсумнівний факт, що за всю історію Росії, із сучасністю включно, не було ні одної такої російської організованої політичної сили чи навіть політичної групи, яка і на словах і на ділі була б вільна від великоросійського шовінізму та імперіялизму. Окремі нешовіністично й антиімперіялістичнонастроєні росіяни траплялися в російській історії, але вони не були в моді, їх замовчували або нищили самі росіяни і вони ніколи не могли оформити організованої політичної течії. Тим більш не можемо погодитися з твердженням, що визнання новоутвореною в Штутґарті „Радою" права на плебісцит означає очищення її фундаторів від їхнього первородного гріха шовінізму та імперіялізму. По-перше, якраз порядком підготови штутґартської конференції друковані органи і члени всіх п'яти російсько-еміґраційних груп вилили таку жахливу своєю кількістю і якістю масу шовіністично-імперіялістичної пропаґанди, що після неї навіть мала дитина не повірила б найкращим запевненням. Поневолені народи до того ж уже з досвіду знають, що на ділі найбільш зоологічним імперіялістом ставала саме та російська політична сила, яка найбільше спекулювала гаслами самовизначення і рівноправности націй. І зрозуміло: демагога зразу ж брав страх, що хтось візьме всерйоз його демагогічні обіцянки. А подруге: того, хто вже раз мав плебисцит і хто вже раз сказав свою думку ясно, ба навіть записав її власною кров'ю, ще одна пропозиція плебісциту може тільки обурити.

Друга характерна обставина „общеросійської консолідації": намагання поруч із дискредитацією організованих політичних груп поневолених народів притягти в ролі речників тих народів усіляких малоросів, про яких ще Тарас Шевченко сказав — „за шмат гнилої ковбаси у них хоч матір попроси, то оддадуть". Смішно виглядає цей анахронізм російських спроб зфальшувати репрезентацію народу малоросійськими аматорами дармової ковбаси, але шкода, що чимало й американців думають, що малоросійство сьогодні може бути ідейним і реальним політичним рухом. Коли вже Сталін з його найбільш далекойдучою демагогією і виключною зручністю та могутністю терпить поразку за поразкою в організації потрібного йому малоросійства, то що ж говорити про штутґартську „Раду", навіть тоді, як за нею стоїть приватній американський мішок із долярами?! Квіслінґи завше були і будуть, є вони навіть у самих американців. Але серйозних речей у половині XX-го сторіччя на Квіслінґах не будують — лише авантури. Треба бачити різницю стану підросійських поневолених народів за часів Миколи І-го і за часів наших.

Цікаво спитати у зв'язку з цим — яка концепція перебудови Сходу Европи лежить в основі штутґартської „Ради" і її спонзора Американського Комітету Звільнення Народів Росії? Увічнення російської єдности того Сходу, чи перебудова його за европейськими принципами фактичної суверенности націй та включення до великої загально европейської єдности, за яку змагаються ліпші сили в Европі? Це тема окрема, але вже з самого питання виникає відповідь: В першому випадку нема ніякої концепції, а в другому — велика концепція, що здатна захоплювати і вести людей на той спротив Сталіну, приклади якого (спротиву) ми знайдемо саме (якщо не тільки) на землях поневолених народів. Ця концепція оформляється вже організаційно і саме вона стане центром походу за волю проти Сталіна і його можливих наступників.

Іван Керницький.

„БУДНІ Й НЕДІЛЯ"

(Із повісти: „ЛЬВІВ")

Присвячую Миколі Голубцеві

1)

1.

Це правда: Петро Канюка не був „за Польщі" начальником поїзду, не був теж і машиністом, та, що й казати — не був, навіть помішником машиніста... А все ж він сповняв на Головному Двірці неабияку службу: він був стрілочник, перекладав „вайхи" на III-ому шляху, і тут беззастережно слухав все йому цілий отой орхестр сопучих та ревучих сталевих смоків, як головному дириґентові.

Днями й ночами, досвітками й вечорами роз'їздилися поїзди, розходилися поїзди, — з-під скляного копула Двірця висувались урочисто, заквітчані косицями пари, під голубий копул неба, і попід руки семафорів, направлені крилато в простір, проходили перехрестями срібних, співучих рельсів у світи... у світи... у світи... ген-ген! — перекликаючись із далі прощальним посвистом гудків.

І кожного розу висувався перед свою будку Петро Канюка, стрілочник на III-ому шляху; з його невиспаних очей проглядали втома і тупа байдужність, що ліниво звисали на зім'ятих вусах, обвисами в колінах штани, обвисала в руці полиняла, колись червона хоруговка. Нагло надлітав паровіз, стрілочника обдавало гарячим і холодним поштовхом повітря, — і на мент його ноги в колінах пружавились, гей струни, хоруговка напиналася з лопотом, на мент збайдужніле обличчя застигало в кам'яній серйозності, а рука сама машинально прискакувала до козирця...

На мент... Поїзд прошумів — і все...

Схитнулося вниз крильце семафора і рука Петра Канюки бездушно, як нежива, сковзалася додолу, хилилася полиняла хоруговка і хилилась, коцюрбилась постать стрілочника, що протирав очі з вугляної пилі й диму і спотикаючись на шутровинні йшов у свою будку дожидати чергового поїзду.

Така була служба стрілочника Петра Канюки.

...Ленько гаразд тямить ці часи, коли його батько ще мав роботу. Тоді він що-другий день ранком носив „старенькому" на станцію сніданок: теплу каву в синій пушці і хліб з маслом, завинений у вчорашню газету. На контрольній хвіртці його пропускали без перепон, тут усі його знали, і контрольори, і кондуктори, і буфетові, і продавці сигареток, і він свобідно та гордовито парадував по всіх перонах, як самий завідуючий станцією.

Так, це були незабутні часи для сім'ї Канюків; вони тоді жили на Копитковому, 95-тий номер, у новій кам'яниці „Дністра", винаймали покій та кухню і мали окремий ключ до туалети. Покій був розмальований в чудернацькі птахи, блакитні і червоні, відай це були папуги з теплих країн, або якесь інше лихо. Одиноке вікно, та й те від подвір'я, прислонювала ще надобавок накрохмалена, старомодна фіранка, що бовталась аж по землі. Вбогу мебель, настільки претенсійну — настільки дешевеньку, сплачували Канюки квартальними вносами щось чи не чотири роки.

З отої холодної кімнатки, заплісніло в своїй тандитній пишноті, мали господарі хіба стільки користі, що платили за неї комірне... А так — вона стояла незаймана, пуста-порожна, і рідко коли хтонебудь з домашніх відважився переступити її поріг. Канюки гніздилися, їли, спали, днювали й ночували в кухні, а „покій" був тільки на показ. Вони не так ще давно вихряпалися з крайньої бідности, з самих низів, та пошилися в „панство" і зразу не знали на яку стати: як саме і з котрого боку причепитися з цього „панства".

В кухні ж осередком всього життя була піч — товста, блискуча, полив'яна, джерело тепла і пахощів, настроїв і смаків. Трохи оподалік стояв мисник з череп'яною і бляшаною посудиною, з хохлями та колотавцями, над кухонною плитою сушився разок грибів, нанизаних на нитку і всміхалося з-під друшляка чортоподібне лице коминяря на стінному календарі, що мав стандартний напис: „Дай Боже добрий день пані господині". Образець Богоматері, очорнілий на старости літ, був прибраний вишиваним рушником. Цей рушник — то була давня, дуже давня пам'ятка. Його вишивала сама Канючина колись, як ще була солом'янокосою дівчинкою з села Ланів біля Львова, коли в досвітки весняні, росяні, виганяла чужі гуси на зелені левади і коли, сидячи на самітній межі, співала сумовитих пісень про білих лебедів, про зозулю на калині, про сирітську долю.

Висіло теж в кухні дзеркало, та дуже паршиве і замурзане, воно, капосне, любило кожному кривитися у вічі і кожне обличчя розтягало, мов гармонію. В цьому дзеркалі стрілочник Петро Канюка, вернувши з роботи, голив колючу і шорстку щітину на своїй бороді, а коли, старим звичаєм, підрізався і пішла кров, то це неухильно віщувало, що в хаті буде буря!

В осмоленій робочій сорочці, засукавши рукави по лікті, волохаті й оплетені мотузями жил, стрілочник Петро Канюка сторчав у дзеркалі і неприродно-дивовижно викручував голову, шию, бороду та підборіддя, завертав очима як мрець, возив язиком, морщив губи, надувався, як пухир, то, знову всмоктував лиця, неначе хотів би проглинути їх, смикав себе за ніс, за вуха і жахливо викривляв ціле обличчя, вкрите брудно-миляною піною та кривавими плямами.

В таких моментах малому Ленькові, що сидів десь, у куточку, було особливо смішно з батька. Він прирівнював тоді свого „старенького" до грізного ватажка Сюксів, чи Моґіканів, що розкрасив собі „циферблят" боєвими кольорами і пускається в воєнний танок, вимахуючи томагавком... А й справді стрілочник Петро Канюка розмахувався до когось то запосоченою бритвою, а й справді він чомусь-то, лютуючи, плясав перед дзеркалом то присідав, то підіймався, то робив чудні вихиляси вліво, вправо, наче б дійсно шукав у дзеркалі зненавиджених „блідих лиць".

А це він так, просто, не голився, а мучився, так воно завжди буває, коли борода надто тверда, а брита — не надто гостра... Тому переставав голитися і лаяв жінку; в дзеркалі раз-у-раз мигало збентежено її приблідле обличчя, раз-у-раз суєтилась несміливо з кута в кут її непомітна, худенька постать. Вона там завжди, коло печі, щось наливала, мила, чи полоскала, отак, з миткою в руці, проминуло її життя — у глечиках та полицях, на помийницю вона вродилася, помийницею й померла.

Отака вона була, тиха та смирна, як тінь одна, часом — то і не було чути, чи є вона в хаті, чи її немає. На чоловікову лайку вона ні словенком не відзивалася, не плакала і не жалілася. Він міг кілки тесати їй на голові, міг ходити по ній і за коси волочити — а вона змовчала б! В її голубиному серці заховалася повік покірлива любов та вдячність для нього, для чоловіка. Вона раніш гірко горювала, від дитинства служила по панах і жидах, приречена на призирство і поштуркування, на бруд і поталапки з чужого столу. На 18-му році життя важко подвигалася баліями і в середині щось їй обірвалося, бо харкала кров'ю, — і от, саме, тоді він з нею одружився!

(Продовження буде).

І. Лесько

КУЛЬТУРА МАС

Одною з причин політичної трагедії нашого народу вважається загально теж брак провідної верстви. Українські провідні верстви переходили часто у чужонаціональні табори, залишаючи нарід його власній долі, або відчужувалися духово і культурно від народу, залишаючись при ньому лише по зовнішній формі. Зрештою явище, що у більше або менше виразній формі слідне у нас ще й до сьогодні.

Де цьому причина?

Дослідники нашої історії подають, звичайно, як причину цього явища — привілеї, почесні становища та матеріяльні блага, що їх давали нашим боярам та шляхті чужонаціональні табори, в руках яких були теж їхні державні апарати.

Так само і наші народні маси відвертаються тоді від таких провідників, маючи для них лиш погорду і призирство, і чим сильніше держалися своєї рідної культури, заховуючи її як щось дорогоцінне, та передаючи її своїм нащадкам.

Улегшувала цю задачу народові інтровертивна структура його характеру, що власне всіми своїми душевними силами звернений до нутра і надзвичайно тяжко або й зовсім не вміє примінюватись до чужих людей, їхніх вдач та культур.

Пристосування народу до новоприбраної культури своїх провідників було б рівнозначне із нашим винародовленням, тимбільше, коли зважиться, що ті наші шляхетські верстви виховувались дуже часто у чужих нам середовищах, що своїми джерелами сягали або дуже далеко на північ або на захід і по своїй суті давали лиш цивілізацію, що властиво не мала багато спільного зі старою культурою нашого народу.

Основою цієї культури послужила християнська віра, принята з Византії. Практикована на протязі століть народом, що вже по своїй природі мав шляхетну душу (музикальна творчість, гостинність, поступування із ворогами) вона пустила глибоке коріння у народній психіці і сталася його власністю. Кажемо: власністю цілого народу у відрізненні від інших національностей, у яких віра й культура плекалася майже виключно шляхетськими та лицарськими верствами, а маси оставалися звичайно далеко позаду і на них дивилися як на щось нижче, власне як на щось некультурне.

Того не можна сказати про нас. Наш нарід у своїй найглибшій природі демократ. Він не терпить над собою суверена і своя влада мусить бути обов'язково ним контрольована.

„До появи варязьких князів провід народу лежав здається у руках зібрання-віча" — каже один із дослідників історії (Lelevel: "Streitigkeiten Litaues und der Ukrainer" Posen). Також після захоплення краю варязькими князями ця установа не зовсім затратилася, хоч все більше і більше уступала на задній плян. Принайменше хроніка оповідає про те, що вибраного князя прогнано, при чому хроніка підчеркує кожний раз, що зібрання (віча) мали право „засуджувати, усувати а навіть карати смертю князів". „Часто князь стояв сам перед народом, предкладав йому потреби даної округи або цілого краю, оправдувався або ждав на присуд". Навіть Володимир Мономах, один з наймогутніших володарів українських днинами був — як каже Костомарів — вибраний.

Та ж сама традиція віджила цілком у виборах кошового козацької Січі; вибір рівного з-поміж рівних способом явного голосування, це глибоко закорінена прикмета демократичної системи.

Натомість у всіх наших сусідів форма правління від найдавніших часів монархічна або аристократична; одна і друга форма ділить горожан на пануючих і підданих, на провідні та ведені верстви. Поняття і форма суверенної, панівної верстви там чітко відрізнені й практиковані у щоденному житті.

Історія новіших часів із своїми демократичними струями й ідеями довела, що ці провідні верстви можуть бути й на ділі лишаються аристократами також тоді, коли влада не в їхніх руках, але в руках народу. Свої духові, культурні надбання вони зберігають і надальше, становлять „верству для себе", хоч і не мають у своїх руках влади.

Під цим оглядом можна б провести аналогію відносно наших народних верств. З природи схильні до панування — власне до демократичної форми панування — цілими століттями лишалися без влади, попавши під чужонаціональне панування. Через те одначе нарід ще не стратив своїх здібностей до правління, ані своєї культури — словом не стратив свого питомого духового обличчя.

Коли отже в інших націй до панування були здібні тільки стисло окреслені верстви, у нас був покликаний до цього весь нарід у своїх найширших масах. Коли там культура творилася в міру поширювання і закріплювання влади та лишалася власністю панівних верств — у нас ця культура творилася теж у часах нашої державности, але була надбанням і лишалася власністю демократичних мас.

Тому зовсім не дивно, що коли по довгих віках неволі на Україні повстала своя козацька влада — то зі штукою панування вона давала собі так добре раду, як і старі панівні, державні народи й Шевченко міг з гордістю сказати: „були колись запорожці — вміли панувати".

А посол Венецької Республіки до Богдана Хмельницького, Альберт Віміна, що побував на Україні у 1650 р. у своїх записках занотував таке: „По зовнішньому вигляді і манерах козаки видаються простими, але вони не простаки і не позбавлені бистрого розуму. Про це можна судити по їх розмовах і способі управління". (В. Січинський: Чужинці про Україну, 5-те Вид.; стор. 37.).

Віднайти, пізнати й уміти оцінити культуру народних мас — це обов'язок наших провідників, особливо тих, що виховані у чужих середовищах — коли не хочуть стратити зв'язку з рідним народом.

НОВИЙ УРЯД ФРАНЦІЇ

Франція має чотири рази менше населення ніж Злучені Держави, але кількість міністрів в її уряді чотири разів більша ніж в американському уряді. У ЗДА під цю пору є вісім секретарів - міністрів, а в Франції їх аж 36. Оці цифри самі вже вказують на труднощі, які має французький премієр, коли доручує комусь перебрати на себе обов'язок створення уряду. Ще більші труднощі є з змаганні утримати цей уряд при праці.

Після парляментарних виборів в червні, президент Вінсент Оріол, мусів ждати шість тижнів, заки теперішній премієр Рене Плевен погодився перебрати функції премієра та склав листу міністрів. Після того уряд разом з премієром мусів дістати апробату від Національного Зібрання (парляменту), що й сталося під час голосування в 8 серпня, коли 391 послів на всіх626 віддали свої голоси в користь Плевена.

Та після голосування в парляменті премієр мусів працювати ще цілий тиждень, заки йому вдалося зорганізувати новий уряд — а це не менше важка справа, як дістати згоду від партій на делегування своїх представників до уряду. Одначе й це вже досягнено і Франція має остаточно свій новий конституційний уряд.

Організацію французького уряду порівнюють з формацією війська в подвійнім ешелоні На горішнім ступні ешелону стоїть премієр з двома державними секретарями, які є помішниками виконного уряду. Побіч цеї трійці в тім самім ряді стоять три державні міністри, між якими є давній премієр Кейй. Оця друга трійця, разом з Плівеном, перебрала на себе відповідальність за працю чотирьох — не партій, а коаліцій аж дванадцяти партій.

Досі згадані міністри творять перший ряд ешелону. Під першим рядом на нижчім ступні, стоїть другий, але вже поділений на двоє, бо в ньому займають місце віцепрезидента, а саме: Рене Маєр, як міністер фінансів, і Жорж Бідо, як міністер оборони. Щойно під тими міністрами стоять групами інші міністри, чи міністерства, яких треба б довго вичисляти, щоб діти до цифри 36.

Окремо від згаданих двох міністрів займає важливе місце традиційне міністерство закордонних справ, на чолі якого стоїть Роберт Шуман.

Як є важко слідкувати за оцією формацією французького уряду, то ще важче слідкувати за ефективністю його праці. Є навіть такі скептики, які твердять, що старання для складення списку міністрів і його організація покажуться даремними вже в недалекому часі. Це наперед тому, що цей уряд створений з коаліційних груп, а не партій. Поодинокі партії можуть розбити якусь коаліцію, а тоді треба буде реорганізувати ввесь уряд. Крім того, в теперішньому уряді не заступлені дві великі партії: партія генерала де Голя, що нараховує 120 послів, і комуністична партія зі 100 голосами в парляменті. Партія де Голя вважає, що Франція не вміла створити сильного уряду в рямках теперішньої конституції, яка не накладає ніякої дисципліни на парлямент і тому уряд не має запевнення, що він його підтримає. В додатку комуністична партія свідомо і пляново змагає до ослаблення Франції, щоб підготовити грунт під агресію Совєтів.

Залишаючи на боці організаційно - партійні труднощі, французький уряд стоїть перед незвичайно важким завданням, а саме, назначити ціни на новий збір пшениці. Щоб пристосуватися до загального економічного напрямку, ціну пшениці треба б піднести на 30—40 відсотків, щоб задовольнити хліборобів, які належать до парляментарної коаліції. Уряд наважує тею ціну на хліб, отже треба б вперш з ним піднести й ціну хліба, а проти цього піднесуть револьту партії, що мають силу по містах.

Крім того треба зрівноважити державний бюджет, який виказує дефіцит в наслідок неоплатности державних залізниць. Єдиний рятунок з того положення — це самопосвята всього населення і змагання до скромнішого життя „посідаючих кляс".

Чи й наскільки пощастить теперішньому урядові Плевена дати собі раду з цими труднощами — покаже найближче майбутність.

БУРЕВІЙ В ТАМПІКО

Тампіко, Мексик. — Смертоносний буревій налетів на місто Тампіко двічі за один день зі швидкістю вітру 160 миль на годину. Це той самий буревій, наслідком якого згинуло більше ніж 150 осіб в Джамейці. Тампіко, що має 100,000 мешканців, залляте водою, а доми понищені. Шкоди ще не обчислені, одначе кажуть, що це

із Мексиканської Затоки.

найсильніший буревій, який досі був у Мексико. Він прийшов

УКРАЇНСЬКА ХРОНІКА

● **Проф. О. Кульчицький виступав** від українців на пресовій конференції „Федерації Товариств Студентів Поневоленої Комунізмом Европи" (Париж), до якої належить також українська студентська організація. Мета федерації об'єднати всі сили, щоб спільно змагати за свободу „наших країн і Европи". Тепер у Франції є 2000 студентів-утікачів, з них третина в Парижі.

● **До 60-річчя українського поселення в Канаді вийшла** „Пропам'ятна Книга Українського Народного Дому у Вінніпеґу", яка, за виразом одного рецензента, становить „ретроспективний підрахунок українського життя в Канаді, починаючи від перших піонірських „гараздів", а кінчаючи найновішими подіями в роді української участи в 75-літті Вінніпеґу, чи перейменуванням у 1949 р. ріки Мускеґ в Альберті на „Віґорай" на честь українця-літуна з Редвортеру, що згинув в останній світовій війні в обороні демократії від тоталітарної загрози".

● **Молодий український учений** відзначився своєю доповіддю на Міжнародному Психологічному Конґресі, що відбувся в кінці липня в Стокгольмі (Швеція) за участю 600 делеґатів від 31 народів. Доцент УВУ і член НТШ — український науковець (ім'я якого, на жаль, не подала цитована нами газета) прочитав доповідь на тему „Европейські елементи в психіці українського народу".

● **„Учбовий плян української школи в Канаді** схвалений Радою Української Школи і вже надрукований (17 сторінок). Він складається із таких шости розділів: 1. Українська школа і її завдання. 2. Типи української школи. 3. Навчальні години і їх розподіл. 4. Шкільна доба навчання і кількість годин. 5. Навчальні предмети в українській школі. 6. Підручники.

● **Красний Пластовий Провід** в Канаді повідомляє членів Пласту і українське громадянство, що 1-ший Загальний Пластовий З'їзд в Канаді відбудеться в днях 1-2 вересня 1951 року в Торонто, Онт., в залі „Українського Народного Дому", вул. Ліппінкот ч. 191. В програмі: Привіти, відзначення, слово Начального Пластуна, звіти з діяльности КПП, схвалення статуту Т-ва, вибір пластових властей, доповіді, резолюції і т. і. Подібну програму розіслано до всіх Пластових Осередків. Початок З'їзду дня 1. 9. 1951, в суботу ,о год. 2-ій пополудні, а закінчення нарад З'їзду передбачається в неділю, 2. 9. ввечорі.

В справі З'їзду заінтересовані можуть писати до КПП на адресу:

Omelan Tarnavsky, 99 Marchmount Rd. Toronto, Ont., Canada.

● **Пам'ять поляглих під Бродами вшанували у Мюнхені** 29 липня святочною многолюдною академією, яку відкрив колишній дивізійний капелян о. Михайло Левенець.

● **Нові українські стипендіяти** Музичної Консерваторії в Торонто: Ольга Войчук (співи), Олена Білощицька, Иосифина Чучмен і Володимир Баб'як (всі по скрипці). Ці молоді люди здобули стипендії завдяки своїй наполегливості і талантові в опануванні музики.

● **Всі без винятку українські товариства в Торонто** готуються до святкування 60-річчя поселення українців у Канаді, яке ймовірно відбудеться 6-8 вересня ц. р.

ВІДГУКИ ДНЯ

ЧАСОМ НЕ ДОСОЛЮЄМО

Писав я минулого тижня, що ми часом пересолюємо, іншими словами: виказуємо неоправдане почуття вищости. Але образ був би неповний, однобокий, коли б не присвятити кілька теплих слів і справі нашого почуття нижчости.

Проявляється воно часто в громадянському й приватному житті, в страху перед розмовами з ворогом, у вічних заявах про нашу національну відрубність, у зміні прізвищ, у поведінці й балачках.

— — — — —

— ...Кажу вам, що я дуже боюся цих конференцій. Витягнуть від наших усе, що їм треба, а потім використають проти нас.

— А чому не мають наші витягнути від них?!

— Де-де нашим до них!..

— — — — —

А в поданні за допомогу:

...„При цьому заявляємо, що українці це осібна від москалів і поляків нація, про яку навіть Російська Академія Наук сказала..." і т. д.

— — — — —

Оповідають, що приїхав був свого часу до Канади українець на прізвище Адам. Став на роботу і там почали його кликати „Едем". То він підписався „Едем". Коли чує — кличуть його „Ідем". Ідем то Ідем, підписався „Ідем". А тоді почали його кликати „Айдем". Закляв наш Айдем по старокрайовому і вернувся назад на „Адам"...

Не важне те, як вимовляють, а важне те, як ми — як казали бувало в нас — „пишемося".

— — — — —

Іду я недавно зі знайомим підземкою. Поки підземка в русі — все в порядку: кричимо до себе, щоб почути слово. Але як тільки потяг стане — мій знайомий мовкне. Де потяг стоїть — можна обмінятися й кількома реченнями.

Бачу — мій знайомий крутиться чогось.

Врешті нахиляється і шепче:

— Не говоріть так голосно!

— Чому?!

— Пощо мають усі знати, що ми українці!

Біля нас якісь еспанці чи порторіканці цокали язиками як кастанєтами, і ані в гадці їм було, що хтось може догадатися хто вони такі...

— — — — —

Вибираю в крамниці листовий папір. Не люблю писати листів, але часом таки мушу.

Входить якийсь громадянин.

— Ду ю спік джермен, поліш, рошен, юкренієн? — питає купця.

Я нашорошив вуха.

— Ну, чому ні! — відповідає купець. — Я вмію всьо: по-польськи, по-російськи і по-українськи тоже.

— О, то гарно. Дайте мені порошок на каракони і лапку на миші...

Цікаво, чи котрийсь німець, поляк, або москаль поставив би свою мову на кінці?!

— — — — —

Галичани мають більше сентименту до москалів — наддніпрянці до поляків (гляди: найновіша історія!).

Коли москаль запитає галичанина за вулицю, то цей відповість:

— Ви йдітє просто, а опослі з правой страни будет сія улица!

А коли до наддніпрянця звернеться поляк, то той скаже:

— Нйех пан ідзйе просто, а потем праворонґ якраз бендзйе та вуліца!

Думаю, що москаль і поляк зрозуміли б українську мову.

— — — — —

Можна навести тисячі прикладів на заторкнене питання, але я не зібрався писати кандидатської праці на члена наших наукових установ, тому кінчу закликом:

Солімо вміру!

Галактіон Чіпка

НЕВЖЕ КРИК У ПОРОЖНЕЧУ?

(Закінчення зі сторони 2)

Українське життя на американському грунті розростається в ширину може аж надто. Виростають політичні угрупування, появляються газети, журнали, книжки, родяться хори і хорики, театри, наукові товариства, та всякі організації. Маніфестуємо на зовні концертами, академіями, панахидами, відчитами, рефератами та всякими іншими виступами. Очевидно, все те є позитивна праця і вповні оцінюємо її вартість. Але чи бува ми не перецінюємо вартости наших маніфестацій? Чи бува ми не засліплюємося в них, так що найважніша ділянка, виховання дітей, стоїть облогом? Поза поодинокими деревами забуваємо ліс. Поза празничними виступами забуваємо тих, що сьогодні в шкільній лавці, а завтра-позавтра займуть наші місця, будуть репрезентувати українську націю. В якому дусі виховуємо тих майбутніх представників українства? Які духові цінності передаємо їм? Чи бува чисто шароварні і кепська імітація народнього строю не стануть їм за цілий зміст українства? А воно таки йде до того і то скорим темпом. Діти давніх іміґрантів ще не всі загубили мову батьків, але вже чимало їх розсіялося. Тепер на черзі наші діти, діти тих батьків, що називають себе політичними еміґрантами.

Недавно якось потішав нас один визначний наш громадянин, що якось то буде, аби тільки наші діти мали українське серце! Та ця сентиментальна символіка зі серцем нікя нас не переконує. Наша історія від найдавніших часів до останніх літ учить нас іншої, болючої правди: „українські кости ляцьким м'ясом обросли". І ту життєву правду треба нам мати завжди на увазі.

Так, отже, якщо ми, як політична еміґрація, хочемо вдержатися на поверхні життя, якщо мріємо про наш вклад у відродження майбутньої вільної української держави, тоді в першу чергу виховаймо як слід нашу дитину. Даймо їй українську школу. Нехай українська дитина пізнає українську мову, українську історію, географію, культуру. І то якнайскорше. Бо кожний день без української школи, це безповоротна втрата цінного капіталу. Ще сьогодні маємо дітей, ще сьогодні маємо деяка перворядних педагогів, що виховали кілька поколінь на рідній землі. Але завтра-позавтра вже може бути запізно.

ВІСТІ З УКРАЇНИ

(Нотатки з совєтської преси)

„НАЙЛЮТІШІ ВОРОГИ"

В одній із статтей „Радянської України", п. з. „За ідейну чистоту літератури, проти націоналістичних рецидивів", автором якої є один з молодших совєтських літераторів в Україні Малишко, дається — по-большевицьки кажучи — генеральна відсіч українському націоналізмові в літературі. Малишко, щоб „узяти в роботу" своїх товаришів, і то переважно старших, на початок дає таку характеристику ворожої большевикам ідеології: „Націоналізм завжди був і є найлютішим ворогом українського народу... Відомо, що суть націоналізму полягає в намаганні відособитися і замкнутися в рамках своєї національної шкаралупи, в намаганні не бачити того, що зближує та єднає трудящі маси всіх національностей СССР, і бачити лише те, що може їх віддалити одних відд одних". А тому „вся історія українського націоналізму — це шлях чорної зради народу, намагання запровадити Україну і зробити її колонією іноземних імперіялістів". „Той письменник, який забуває про священні заповіти сталінської дружби народів, який намагається зобразити наш народ самотнім, грає на руку буржуазним націоналістам."

Давши такий вступ, Малишко приступив до „кропітливого вираховування" письменників, поетів, критиків та їх провин по всій лінії. До цього списку попали: В. Сосюра, М. Рильський, І. Стебун, С. Шаховський, О. Килимник, Ю. Кобилецький, В. Василевська, О. Корнійчук, М. Бажан, Л. Дмитерко, Л. Первомайський, Ю. Яновський, П. Тичина, М. Стельмах, І. Вирган, П. Усенко. Л. Новиченко, А. Тростянецький, К. Сторчак, а також він же сам, А. Малишко і ін. Провини усіх двоякі: одні винні тим, що „по-націоналістичному" мислили й писали, інші, що безкритично писане сприймали, а часто по-приятельськи захвалювали.

Найбільш, очевидно, попалося Сосюрі, якому приписано заразливий вплив на інших поетів і письменників, особливо молодших. Про нього сказано: „Треба заявити, що прояви націоналістичної ідеології, національної обмежености не є випадковими та поодинокими в його творчості. Відомо, що шлях Сосюри в період громадянської війни був, м'яко кажучи, плутаним, певний час В. Сосюра був у ворожому таборі..."

„РАПТОМ СВІТЛО ЗАПАЛАЛО"

„Комунізм це совєтський лад плюс електрифікація", заявив колись Ленін, а тому як совєтському ладові, так і електрифікації в СССР по-своєму придають головну увагу. Це видно першою чергою в творчості письменників та поетів, які отримують від партії спеціяльні замовлення на ці теми. Таке замовлення отримав також і згаданий вгорі Воскрекасенко. Він написав вірша про запровадження електричного світла в якомусь то селі. „Хвилююча подія", по його задумі, вийшла так:

Монтери вдень закінчили закладання сітки. Запалення лямп мало відбутися ввечорі. На цю оказію чекало ціле село. Багато людей зібралося в колгоспному клубі. І от у цьому клубі дівчина шукала свого Петра. А що в приміщенні було темно, то вона в „кромішній пітьмі" обняла Івана, а думала, що обіймає Петра. І тут — „раптом світло запалало..."

Розсерджений крик зауважує: „Очевидно, за уявленням поета до електрифікації колгоспники проживали у печерній імлі та за нормами поведінки матріярхату". (У. Д.)

Нові Книжки

Р. Завадович — „Переполох"

Для дітей молодшого віку призначена б а гатоілюстрована віршована казка відомого нашого сучасного дитячого письменника Романа Завадовича, що вийшла черговим випуском Бібліотеки Юного Читача „Євшан-Зілля". Відзначена нагородою ОПДЛ в Німеччині, зілюстрована мистцем-графіком М. Михалевичем ця казка, що є одним із кращих творів Завадовича, щойно тепер побачила світло денне. Доля її пророчисто свідчить, у яких умовах приходиться працювати нашим дитячим письменникам і видавництвам.

Твір Завадовича, це казка-пригода, побудована на відомому мотиві „у страха великі очі", що в нас опрацював його Степан Руданський (співомовки „Вовк"). Але самостійна обробітка мотиву та власний підхід до теми, вдало скомпоновані окремі сцени жива акція, притаманний Завадовичеві жвавий, легкий вірш, добра, хоч і не без огріхів, мова (в Завадовича буває й краща), та національний кольорит, роблять „Переполох" наскрізь оригінальним твором. Діти з великим зацікавленням щераз і щераз слухають казки й живо реагують на неї.

Ілюстраціям м и стця-графіка М. Михалевича можна зробити хіба один закид методичного порядку, що деякі з них мають забагато складових моментів, тоді коли ілюстрація для малих дітей повинна бути нескомплікована.

Появу книжки уможливив щедрий дар у сумі $125, який зложив на видавничий фонд УНСоюз. За це зрозуміння справ дитячої літератури належиться їм щира подяка від малих читачів і ОПДЛ, яке радо привітає дальших ентузіястів і добродіїв дитячих видань.

З уваги на високі кошти друку (невеликий наклад, багато ілюстрацій, крейданий папір) ціна книжечки в продажу $0,50. Передплатники „ЄЗ" одержать її в ціні $0,25. хоч і з деяким опізненням, зумовленим тим, що книжечка друкувалася в центрі ОПДЛ — Ню Йорку.

Крім „Переполоху", досі в Бібліотеці „ЄЗ" появилися такі книжечки: „Привіт, Україно, Тобі", „Срібна гривня" Погідного М., „Петрусева повість" Цегельської О., „Сестричка Мелася" Вовчка М.

Річна передплата Бібліотеки „Євшан-Зілля" 3 дол. Адреса: „Yevshân-Zilla", 217 Dalhousie Str. Toronto, Ont. Canada. Представник у ЗДА: W. Barahura, 730 E. 9 Str. New York City.

Добра рідна книжка, це найкращий засіб зберегти моральне здоров'я та національну свідомість молодого покоління.

В. Б.

BUY U. S. SAVING BONDS!

УКРАЇНЦІ В СВІТІ

Нова Ґвінея. Деякі з наших австралійських поселенців переїхали до цієї частини Нової Ґвінеї, що під австралійським мандатом. (м. ін. лікарі).

Нова Зеляндія. Там находиться тепер 210 українців. Останній транспорт прибув в жовтні 1950. Нема ще там ні українського священика ні організації. Кліматичні та взагалі життєві умови дуже добрі.

Англія. Союз Українців Великої Британії робить від довшого часу заходи в Дирекції БіБіСі в справі заведення українських програм. Ці заходи покищо безуспішні.

Звіт англійського урядового Допомогового Комітету за 1949 рік предложений Парляментові Міністром Суспільної Опіки містить дуже позитивні уступи про б. українських військово-полонених. Майже всі вони найшли працю в англійській господарці. Непрацездатні найшли приміщення в домі в Чідінґфолд, придбаному заходами Союзу Українців Великої Британії. „Урядовець Комітету був мило вражений співпрацею українців та дисциплінованістю, з якою вони бралися до своїх допомогових справ" — слова урядового звіту.

Франція. ПАУКонференція нав'язала приязний контакт з письменником Давидом Руссе, який перевів процес проти комуністичного часопису „Летр Франсез", доказуючи існування концентраційних таборів в СССР.

Італія. Робиться заходи в справі допущення українців до „Европейського Руху" з осідком в Римі. Секцію Середньої та Східньої Европи очолює п. МекМілан (англієць). Містоголовою є П. Авер (мадяр), членами д-р Г. М. Дімітров (болгарин), Гр. Ґафенку (румун), Е. Пеже (француз), Е. Рачиньскі (поляк), К. Ворінники (голяндець), С. Йованович (серб).

Австрія. Нечисленна вже українська кольонія в Інсбруці (Тироль) відпровадила в лютому на вічний спочинок двох своїх визначних членів. Дня 6. лютого помер в лікарні доктор ветеринарії Любомир **Радкевич** в 51 році житт. Дня 28. лютого помер молодий лікар Тарас **Филипович.**

Еспанія. Велику активність проявляють українські студенти в Мадриді.

Голяндія. Громадське життя пославло у зв'язку з ліквідацією Української Католицької Семінарії в Клюлемборг, яка вела також велику пропаґандивну роботу серед голяндців.

Швеція. Українці брали участь у студентському конґресі. Прихильні згадки в шведській пресі про українську справу.

Бельгійське Конґо. Сюди приїхала в 1951 році група українців.

Мексик. Наскільки відомо, нема там нових іміґрантів, зате є скупчення давніх українських іміґрантів, які тепер поволі включаються в організоване життя нашої іміґрації.

Цейлон. В 1950 році приїхала сюди перша група українських еміґрантів.

Філіпіни. Останній транспорт привіз з кінцем січня ц. р. 10 українців до Сан Франціско. Залишилася ще мала група на острові Тубабао.

Індокитай. У французькій чужинецькій леґії служать також українці.

Бразилія. Конґресовий Секретаріят видає в портуґальській мові інформативний бюлетень про Україну та збирає фонди на видання книжки про Україну в портуґальській мові.

Венесуеля. Українська громада докінчує будову Народного Дому, який стане центром громадського життя українців на Венесуелю.

Параґвай. Розкинення українського елементу по малих оселях далеко від центру дуже утруднює громадську роботу. Дається відчути брак припливу нових сил. СУМ заложила в Кармен дель Парана українську школу.

Уруґвай. Це одна з нечисленних країн Південної Америки, що не допускає скитальців на постійне поселення. Живе тут більше число давніх українських іміґрантів. Часами прибувають у відвідини земляки з Буенос Айрес. Робиться старання в справі українських авдицій в радіостанції Монтевідео. (Повищі інформації завдячуємо головним чином ПАУКонференції).

(„В. Думка")

• РОЗШУКИ •

ПОШУКУЮ свого брата **ЮХИМА САРАПІНА**, з села **СМИДИН**, мацеївської волости, ковельського повіту, волинської губернії. — Мій адрес:

Mrs. Nettie CHLYSTIUK
Libau, Manitoba, Canada

ХТО ЗНАЄ про долю синів: **ВАСИЛЯ ПИСАНЧИН - МАШТАЛІРА, МИКОЛИ КРУЦА і ФЕДОРА КОПИТЧАКА**, з Турки над Стрийом, Зах. Україна, — прошу повідомити:

MYCHAILO KOPYTCZAK
128 Squires St, ENDICOTT, N. Y.

• Професійні оголошення •

ДЕЩО ПРО ПОЛІО

Кінець літа і початок осени в Канаді це „сезон" небезпечної недуги поліо. Тому Відділ Здоров'я закликає до особливої обережности в цій порі та відповідних протизаходів. Поліо, або інакше дитячий параліж, може навістити кожну людину. Це в ніякому разі не є виключно дитяча недуга. Досі ще не вдалося ствердити, що саме спричинює недугу. тільки відомо, що погані санітарні відносини, перебування серед великого натовпу людей та зменшена відпорність організму сприяють її поширенню.

Відділ Здоров'я рекомендує такі елементарні запобігаючі заходи проти цієї недуги:

1. Уникати перевтоми і простуди.
2. Втримувати в особливій чистоті харчі, зберігаючи їх перед мухами.
3 Втримувати особисту чистоту, а зокрема обов'язково мити руки перед усякою їдою.
4. Уникати місць, де збирається більша кількість людей.

Часто буває так, що прояви поліо дехто вважає за звичайну простуду, або „літні недомагання". Тому краще є зразу покликати лікаря до дитини, яка не почувається гаразд, а особливо тоді, коли дитина має гарячку, жаліється на біль голови, мускулів та шлункову недиспозицію. Дитину чи старшу особу, в якої є такі прояви, слід негайно покласти в ліжко та відсепарувати від інших членів родини, поки лікар не устійнить роду недуги.

Багато родин не зважуються кликати лікаря з уваги на великі грошеві видатки. Однак у тому часі, коли загроза поліо є найбільша, батьки мусять звертатися до лікаря за порадою, бо в таких випадках дуже багато залежить від своєчасного устійнення недуги та лікування. Коли ж лікар ствердить поліо, то така родина в Канаді отримує цілковиту лікарську опіку: в більшості провінцій Канади влаштовано так, що льокальні або провінційні уряди покривають усі видатки за лікування і шпиталь, якщо дана особа чи родина не має потрібних засобів.

КВІЛЛ КАЖЕ, ЩО ЗОРГАНІЗУВАВ ЮНІЮ ПОЛІЦИСТІВ

Ню Йорк. — Голова Транспортової юнії, Мейкел Квілл, заявляє, що відбув таємне зібрання членів нової юнії поліціянтів під боком головної кватири поліції, і що 120 членів приступило до юнії, не зважаючи на заборону директора поліції, Дж. П. Монагана, вступати поліціянтам до юнії. Квілл не виждав вирішення суду, до якого вдався він з протестом проти заборони директора, а почав потайки організувати — юнію.

ІСТОРІЯ УСПІХІВ ОДНОГО КАНАДІЙЦЯ

Тяжкою працею, передбачливістю і довір'ям до країни людина в Канаді є в стані побільшити 10-доляровий банкнот до великого мастку.

Це справдилося, нпр., у випадку Гарі Брика, який прибув до Канади в 1927 р. як іміґрант з Польщі.

Брик оселився в Вінніпезі і зразу почав працювати як робітник при залізничій дорозі. На протязі трьох років він заощадив досить грошей на те, щоб купити на спілку невелику харчеву крамницю і внедовзі сплатив свойого спільника.

Своєю чесністю, наполегливістю та охотою кожночасно відмовлятися від люксусових видатків, Брик і його жінка (теж походить з Польщі), з якою одружився в Вінніпезі, ощаджували, доки не зібрали малого капіталу, щоб вкласти його в підприємство. В 1938 р. Брик купив одноповерховий дім з верандою (банґало) і винайняв за 38 долярів місячно. В 1947 р. продав цю власність з чистим зиском 1,250 дол. Він продовжував вкладати свої гроші в інші доми і перепродувати їх для зиску. Через увесь цей час він жив тільки з заробітку, що приносила його крамниця.

Метою Гарі Брика в усіх цих трансакціях було — здобути досить грошей, щоб мати з чого жити після п'ятдесятки. В 1947 р. він був близько своєї мети: був власником двох мешкальних будинків, вартістю чверть мільйона долярів, які приносили річно 20,000 долярів доходу.

Департамент Прибуткового Податку пробував доказати, що тяжко запрацьоване майно Брика підлягає платності податку; одначе Брик задовільно виказав, що він через усі ці роки жив виключно з прибутків із його малої крамниці. Тоді Апеляційна Податкова Рада вирішила, що це майно повинно бути клясифіковане, як капіталовий зиск і тим самим вільне від податку.

Остаточно в п'ятдесять років життя Гарі Брик зреалізував свою мрію. Він продав свою крамницю, купив собі нове авто і муроване „банґало". Його першим відпочинковим пляном була поїздка по Канаді, яка вможливила здійснення його сміливої спроби.

ГАБСБУРЗЬКІ МИСТЕЦЬКІ СКАРБИ В КАНАДІ

Мешканці Торонта мають можливість оглянути цього літа одну з найбільших і найцінніших у світі збірок мистецьких скарбів на виставці великої Габсбурзької Колекції в Торонтській Мистецькій Галерії.

Виставка складається з 279 славних світових малюнків, включаючи вибір з творів Рембрандта, Рубенса, Фермеера, Веляскеза, Тіціяна, Челліні і Тінторетто. На показ виставлено теж неоцінені скульптури, тканини, зброю, золото й дорогоцінні камені.

Одна з картин на виставці — це „Артист у своєму студіо" — голяндського маляра Яна Фермеера. Цей образ набув Гітлер за ціну, що її означують на близько 2,000,000 дол. Наприкінці війни його відкрила Армія ЗДА у криївці в копальні соли і повернула австрійському урядові.

Деякі з інших скарбів на виставці це чудова золота сільничка (важить 15 фунтів), роботи великого майстра золотникарського мистецтва Челліні, „Колиска для Короля Риму", що її мешканці Парижу подарували в 1811 р. Наполеонові Бонапарте для його сина і найбільший смарагд світу.

Виставку оцінюють на 80,000,000 долярів. Австрійський уряд випозичив її для показу в Північній Америці. Експонати вибрано зі збірок цісарської родини Габсбурґів. Це є найцінніша мистецька збірка з усіх, які колинебудь були вислані з Европи на цей континент. Її перевезено через Атлантійський океан на американському воєнному кораблі, а до Торонта доставлено у спеціяльних залізничих ваґонах під узброєною охороною.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ДІТРОЙТ, Міш.

Відділ „Об'єднання б. вояків Українців в Америці"

Дня 19-ого серпня ц. р. відбулися Загальні Збори дітройтського Відділу Т-ва „Об'єднання і. Вояків Українців в Америці."

Збори відкрив від Тимчасової Управи відділу її голова п. Іван Вілоус. До президії зборів вибрано: Івана Вілоуса на місце предсідника, Івана Розгона на місце заступника предсідника і Івана Лукіянчука на місце секретаря.

Відчитано і прийнято до відома протокол Основуючих Зборів і вислухано звідомлення з діяльности Тимчасової управи.

Відчитано статут Т-ва і вибрано провідні органи відділу: головою став п. Іван Вілоус, заступником — п. Петро Филоненко, секретарем — п. Евген Яворівський, скарбником — п. Петро Козин, орг. референтом — др. Володимир Лисий, культ.-освітним референтом — п. Василь Білинський, референтом суспільної опіки — п. Федір Федоренко.

Вибрано також Контр. Комісію і Товариський Суд.

Обговорено широко справу свята на честь сл. п. Гоолвного Отамана Симона Петлюри, що відбудеться 16-го вересня.

В останній точці обговорено майбутню працю відділу.

Н. Н.

ПРЕМ'ЄР СЕН ЛОРАН СЕРЕД КАНАДІЙСЬКИХ УКРАЇНЦІВ

Прем'єр Сен Лоран відвідав Західну Канаду з метою взяти участь у святкуваннях 60-ліття поселення українців на канадійському Заході.

Прим'єр брав участь у тих українських святкуваннях продовж п'яти днів. До Джімлі в Манітобі прибув він літаком С-5, а потім від'їхав автом до української місцевости Плізент Гом, де відбулося прийняття і фестіваль. В пообідних годинах він від'їхав до Джімлі на чергове зібрання, а потім подався літаком до Саскатуну.

В суботу ранком він прибув до Принс Альберт, Саскачеван, задержуючись подорозі в таких місцевостях, як Ростерн і Дак Лейк. Пообідавши в Принс Альберт, прем'єр Сен Лоран від'їхав до Кридору на чергову українську імпрезу. Звідтам подався він до Норт Беттельфорд та Веґревіль в Альберті.

У Веґревілі прем'єр був у неділю. Вислухавши Службу Божу в місцевій церкві, він взяв участь в українському прийнятті в Елк Айленд Парку. Вечером він вже був у дорозі до Едмонтону.

У вівторок ранком він зупинився ще в околиці орт Беттельфорд, щоб оглянути історичні пам'ятки з тих днів, коли ця місцевість була осідком територіяльного уряду у передконфедераційних часах.

В такий спосіб прим'єр Канади продовж коротких п'яти днів вспів побувати у важніших українських осередках трьох прерійних провінцій Канади.

● „Білу книгу про чорні діла Сталіна плянує видати Союз Українців Жертв Російсько-Комуністичного Терору (СУЖЕРО) в Канаді.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

Дня 21. серпня 1951 р. померла по довгій недузі

ВІРА ПОПКО

членкиня Т-ва ім. Тараса Шевченка, Від. 281 У. Н. Союзу в Байон, Н. Дж. — Покійна походила з с. Конюхи, Зах. Укр. — Полишила в глибокім смутку мужа Івана.

Похорон відбувся в п'ятницю 24. серпня 1951 р. — В. Й. П.!

Л. Бачинський, секр.

ПРИЙМАЄТЬСЯ ОГОЛОШЕННЯ ДО КАЛЕНДАРЯ УНС

Вже з кінцем жовтня у видавництві „Свободи" появиться великий Календар УНС на 1952 рік. В ньому, крім календаря та інформативного матеріялу, багато інтересних оповідань, споминів та інших літературно-мистецьких творів найвизначніших наших авторів. Календар появиться в збільшеному тиражі та буде справді необхідною книгою не тільки для всіх наших товариств і організацій, але й для кожного громадянина. Ясно, що оголошення організації, підприємства-бизнесу, чи хочби приватної особи, поміщене в такому Календарі, матиме велику і тривку вартість, без огляду на місцевість оголошуючого, і залишиться на завжди важливим громадським документом нашого стану посідання та наших можливостей.

Щоб дати можність скористати з цеї нагоди якнайширшим колам нашого громадянства, ціни за оголошення встановлено, як на теперішні відносини, дуже низькі: за цілу сторінку — $ 50.00; за пів сторінки — $ 30.00; за чверть сторінки $ 20.00, а за одну восьму сторінки — $ 12.50. Ціни є справді мінімальні, в порівнянні з коштами видавництва та з прислугою і вартісю оголошень в Календарі УНС.

Всі оголошення повинні бути переслані до „Свободи" найпізніше до 20-о вересня цр.

Адміністрація „Свободи"

ТАРЗАН, ч. 2661. Відвідувач опівночі.

Тим часом Лета холодно зустріла Волфа у дверях. „Чого хочете в такій годині?" — запитала вона суворо.

„Заспокійся дорогенька", втихомирював її Волф. „Якщо маємо працювати разом, нам треба познайомитися".

„Будь добра, дитино", посміхався він, „а я дістану мапу, за якою ми полюємо. Як що це те, що я думаю, то ми станемо багаті".

„Це мапа, що показує шлях до скарбу вартістю мільйонів", говорив він захоплено. — „Забирайтеся!" прошипотіла вона.

„Все те буде наше, якщо будеш добра" — продовжував він.